

Konjunktorni

KONJUNKTURA. Pod vplivom rasti svetovne trgovine se evropska konjunktura v prvih mesecih letos postopno izboljšuje. Vendar ostaja domače povpraševanje v državah evroobmočja zadržano. Število registriranih avtomobilov kot pomemben element konjunktura se povečuje, vendar pa se prodaje v trgovini na drobno po drugi strani gibljejo na zelo nizki ravni. Zaupanje potrošnikov v EU ostaja pod dolgoletnim povprečjem. Nekoliko boljši so impulzi iz investicijskega povpraševanja, zlasti v Nemčiji, kjer podjetja začenjajo s pospešenim investiranjem za povečanje produktivnosti.

KONJUNKTURA. Ekonomska komisija OZN za Evropo v najnovjšem poročilu ugotavlja, da lahko za evroobmočje za letos računamo na 1,9 odstotno gospodarsko rast, za celotno Evropsko unijo petnajsterice na 2,1 odstotka, za države, ki se bodo letos vključile v EU, pa pričakuje 4,3-odstotno gospodarsko rast. Komisija ugotavlja, da je sicer med evropskimi državami širše precej razlik v impulzih konjunktura in da so razmeroma najbolj dinamične med drugim države, ki se priključujejo EU ter Rusija. Za Slovenijo predvideva Komisija OZN za letos 3,6-odstotno gospodarsko rast, med tem ko je SKEP GZS napovedal 3,5-odstotno rast.

BRUTO DOMAČI PROIZVOD - 2003. Sredi marca letos je Statistični urad RS objavil prvo oceno BDP za Slovenijo za leto 2003 na osnovi četrletnih ocen. Letna nominalna rast BDP v lanskem letu je bila 7,5-odstotna, realna rast pa po prvih ocenah 2,3-odstotna, kar je bilo manj od pričakovanj. K rasti je največ prispevala domača potrošnja (predvsem rast investicij), saldo menjave s tujino pa je lani na gospodarsko rast vplival negativno. Po vrednosti je bilo v letu 2003 ustvarjenega BDP v tekočih cenah za 5.670.640 milijonov SIT, kar je bilo 24.264 milijonov evrov oziroma 27.379 milijonov ameriških dolarjev.

PRODUKTIVNOST IN BDP. Prvi podatki o gibanju bruto domačega proizvoda in zaposlenosti v Sloveniji v letu 2003 kažejo, da je bila rast produktivnosti dela, merjena kot razmerje med rastjo BDP in zaposlenosti, v letu 2003 2,5-odstotna. V primerjavi z že objavljeno 1,8-odstotno povprečno rastjo realnih plač so le te za rastjo produktivnosti torej zaostajale za 0,8 odstotne točke.

TRGOVINA - 2003. Prihodki od prodaje v trgovini so se v Sloveniji v letu 2003 realno povečali za 4,7 odstotka. Lani so visoko, 8,3-odstotno realno rast pri-

hodkov dosegli v trgovini z neživili, v trgovini z živili, pijačami in tobakom pa je bil prihodek realno za odstotek nižji kot v letu 2002. Prodaja v trgovini z motornimi vozili je bila lani realno za 13,4 odstotka višja, za 4,1 odstotka višji pa je bil tudi realni prihodek v trgovini z motornimi gorivi.

TURIZEM. Na začetku leta 2004, v januarju, je po začasnih statističnih podatkih Slovenijo obiskalo 118.109 turistov ali za odstotek več kot januarja lani. Število tujih gostov se je povečalo za pet odstotkov, število domačih pa znižalo za tri odstotke. Skupne turistične prenočitve so bile januarja na ravni lanskih. Prenočitev tujih gostov je bilo za tri odstotke več, prenočitev domačih gostov pa za štiri odstotke manj. Največ tujih turistov je januarja prišlo iz Italije 17.358, približno toliko tudi iz Hrvaške (17.143), iz Avstrije 7.514, Nemčije 4.353, Madžarske 2.870, Bosne in Hercegovine 2.245 in Velike Britanije 1.953.

INDUSTRIJA. Industrijska proizvodnja se je v letu 2003 povečala za 1,4 odstotka

GRADBENIŠTVO. Skupna vrednost opravljenih gradbenih del je bila v letu 2003 355 milijard tolarjev, kar je nominalno za 14,5 odstotka več kot v letu pred tem. V strukturi vrednosti opravljenih gradbenih del so gradbeni inženirski objekti obsegali 52,4 odstotka in stavbe 47,6 odstotka, med njimi stanovanjska gradnja sedem odstotkov.

GRADBENA DOVOLJENJA. V letu 2003 je bilo v Sloveniji izdanih 5.569 dovoljenj za gradnjo stavb, kar je za šest odstotkov več kot leto pred tem, medtem ko je bila skupna površina vseh načrtovanih stavb večja za 10 odstotkov. Z izdajo gradbenih dovoljenj je bila v lanskem letu predvidena gradnja 6.160 stanovanj, kar je za 14 odstotkov več kot leto prej.

IZVOZ. Po lanskem blagovnem izvozu v višini 11.285 milijonov evrov je Slovenija januarja letos izvozila za 857 milijonov evrov blaga, ali nominalno za 1,1 odstotka več kot januarja 2003. V tolarjih je bilo blagovnega izvoza za 203 milijarde ali za 3,9 odstotka več kot januarja lani.

UVOZ IN PRIMANJKLJAJ. Januarja letos je blagovni uvoz dosegel 882 milijonov evrov in je bil od lanskega januarja nominalno za 1,5 odstotka nižji. V tem mesecu je bilo blagovnega primanjkljaja za 25 milijonov evrov (lani januarja 21 milijonov evrov).

GLAVNI PROIZVODI V IZVOZU - 2003. Tudi lani so bile v blagovnem izvozu med najpomembnejšimi

Konjunktura v blagem vzponu.

Slovenski BDP večji za 2,3 odstotka.

Promet v trgovini večji za 4,7 odstotka.

Januarja izvozili za 857 milijonov evrov blaga.

Plačilna bilanca ostaja pozitivna.

trendi

naslednje skupine blaga: osebni avtomobili s 7,4-odstotnim deležem v skupnem izvozu, zdravila (6,6 odstotka), stoli in sedeži (4,7 odstotka), jeklo in jekleni izdelki (3 odstotke), deli in pribor za vozila (2,6 odstotka), pnevmatične gume (2,1 odstotka), pohištvo in njegovi deli (2 odstotka), hladilniki in druge naprave za hlajenje (2,0 odstotka), elektro-termični aparati (1,9 odstotka), papir in karton (1,5 odstotka).

GLAVNI PROIZVODI V UVOZU - 2003. Med najpomembnejšimi skupinami blaga pri uvozu so bili na prvem mestu jeklo in jekleni izdelki (5,4 odstotka), sledijo osebni avtomobili (5,2 odstotka), motorni bencini in druga lahka olja (4,7 odstotka), deli in pribor za vozila (3,2 odstotka), zdravila (2,2 odstotka), motorna vozila za prevoz blaga (1,6 odstotka), stroji za avtomatsko obdelavo podatkov (1,4 odstotka), naftni plini in drugi plinasti ogljikovodiki (1,4 odstotka), batni motorji z notranjim izgorevanjem (1,2 odstotka), surovi aluminij (1,2 odstotka).

VALUTNA STRUKTURA BLAGOVNE MENJAVE - 2003. V valutni strukturi slovenskega izvoza je najpomembnejša valuta evro s 87,3-odstotnim deležem, ameriški dolar je zastopan z 9,4 odstotka, druge valute so marginalne. Pri uvozu je delež evra 83,7-odstoten in dolarja 12,9-odstoten. Vse druge valute, vključno s tolarjem, pomenijo v blagovni menjavi le 3,3 odstotka.

PLAČILNA BILANCA - 2003. V lanskem letu je bilo po plačilni bilanci za 13,9 milijarde evrov izvoza blaga in storitev, za prav toliko je bilo lani tudi uvoza blaga in storitev. V tekoči plačilni bilanci je bil po predhodnih podatkih Banke Slovenije dosežen presežek v višini 17 milijonov evrov, medtem ko je bilo v letu 2002 presežka za 330 milijonov evrov. Manjši presežek je bil posledica večjega blagovnega primanjkljaja, pa tudi nekoliko skromnejšega presežka v storitvenem delu bilance. Za leto 2003 velja izpostaviti, da so bili v kapitalnem in finančnem delu bilance neto prilivi neposrednih tujih naložb bistveno nižji kot leta 2002 – neto prilivov je bilo lani za 160 milijonov evrov, v letu 2002 pa 1.707 milijonov.

PLAČILNA BILANCA - 2004. Januarja letos je bilo na tekočem računu plačilne bilance po podatkih Banke Slovenije za 74 milijonov evrov presežka, kar je bilo za okoli 14 milijonov evrov manj kot pred letom. V primerjavi z januarjem 2003 je na to vplival manjši blagovni presežek, pa tudi storitveni presežek je bil nižji kot januarja lani.

TEČAJ EVRA. Skupna evropska valuta evro je januarja in februarja letos porasla po 0,2 odstotka mesečno. V povprečju je bil 1 evro februarja vreden 237,37 tolarja, sredi marca pa 237,83 tolarja. Doslej je evro v primerjavi z decembrom 2003 le za 0,2 odstotka višji.

PODJETNIŠKI TEČAJ EVRA. Tudi tečaj evra pri Novi L.B. je letos mesečno rasel po 0,2 odstotka. V povprečju je bil srednji tečaj evra januarja 237,13 tolarja, februarja pa 237,56 tolarja.

TEČAJ DOLARJA. Po slabljenju dolarja v drugi polovici lanskega leta, se je vrednost dolarja znižala tudi v januarju 2004 - dolar je bil v povprečju vreden za 2,7 odstotka manj kot decembra lani. Februarja se je njegova vrednost v tolarjih nekoliko popravila, za 0,2 odstotka. Povprečni tečaj dolarja, ki je bil sredi decembra lani vreden 193 tolarjev, se je sredi marca ponovno gibal na ravni 193,6 tolarja.

RAZMERJE EVRO - DOLAR. Januarja in februarja letos se je evro do dolarja še nadalje krepil. Decembra lani je bil evro v povprečju vreden 1,23 dolarja, januarja in februarja 2004 pa 1,26 dolarja. Sredi marca je evro v povprečju ponovno na ravni 1,23 dolarja.

GIBANJE VREDNOSTI TEČAJEV EUR IN USD V SIT

	EUR srednji tečaj BS	EUR podjetniški tečaj NLB	USD srednji tečaj BS
Povprečje 2001	217,19	218,20	242,75
Povprečje 2002	226,22	226,70	240,24
Povprečje 2003	233,70	234,00	207,11
Oktober 2003	235,49	235,72	201,21
November 2003	235,97	236,22	201,54
December 2003	236,46	236,71	193,00
Januar 2004	236,97	237,13	187,78
Februar 2004	237,37	237,56	188,09

Vir: Banka Slovenije, Nova Ljubljanska banka

INFLACIJA. Februarja 2004 je bila rast cen življenjskih potrebščin 0,1-odstotna, inflacija na medletni ravni pa 3,6-odstotna. Na nizko februarjsko rast cen so vplivali popusti in znižanja pri obleki in obutvi ter športni opremljeni, nižje cene so bile zabeležene tudi pri nekaterih prehrabnih izdelkih; med njimi je bilo opaziti že sezonsko znižanje pri sadju in zelenjavi. Rast cen bi bila februarja še nižja ali pa celo negativna, če nanjo ne bi vplivala 9-odstotna podražitev avtomobilskega zavarovanja in 4-odstotna podražitev elektrike. Dražje pa so bile tudi še nekatere storitve (popravila, počitnice).

Razmerje
evro/dolar
februarja 1,26.

Inflacija se
znižuje.

Nafta še vedno
33 dolarjev za
sod.

Najmanj se
zvišujejo plače
s srednjo
izobrazbo.

Januarja
povprečna
bruto plača
258.224, neto
pa 163.301
tolarjev.

Zaposlenost
še naprej
zaostaja.

CENE NA DROBNO. Cene merjene z indeksom cen na drobno so se februarja 2004 povečale za 0,3 odstotka, v primerjavi s februarjem lani pa so bile višje za 3,6 odstotka.

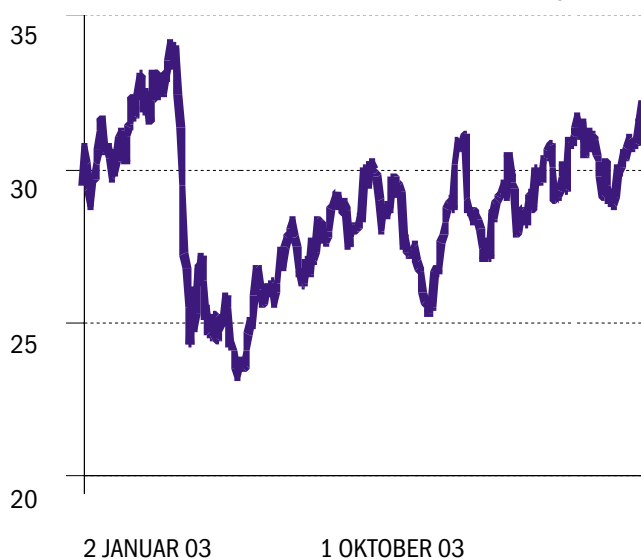
CENE INDUSTRIJSKIH IZDELKOV. Cene industrijskih proizvodov pri proizvajalcih so se februarja 2004 v povprečju zvišale za odstotek. V primerjavi s februarjem lani pa so bile višje za 3,5 odstotka. Visoka februarska rast je povezana predvsem s podražitvijo električne energije za 5,2 odstotka. Februarja 2004 so se cene proizvodov za vmesno porabo tako zvišale za 1,8 odstotka, cene proizvodov za investicije za 0,3 odstotka in cene proizvodov za široko porabo za 0,3 odstotka.

INFLACIJA V EU. Letna stopnja inflacije v državah EU (15) je bila januarja 2004 1,8-odstotna. Med državami so najvišje medletne stopnje inflacije beležili v Grčiji (3,1 %) ter na Irskem, v Španiji in v Luksemburgu (2,3 %). Najnižje stopnje inflacije so bile zabeležene na Finskem (0,8 %), na Danskem (1 %) in v Avstriji (1,2 %). Po uradni oceni Eurostata naj bi se inflacija v EU še zniževala in februarja na letni ravni dosegla 1,6 odstotka.

INDUSTRIJSKE CENE V EU. Januarja 2004 so se cene industrijskih izdelkov pri proizvajalcih v EU zvišale za 0,2 odstotka, k čemur je največ prispevala 0,4-odstotna rast vmesnih proizvodov. V primerjavi s januarjem 2003 pa so bile cene industrijskih izdelkov višje za 0,7 odstotka.

NAFTA. Povprečna cena soda nafte Brent je po podatkih IPE (International Petroleum Exchange) iz Londona februarja 2004 ostala na visoki povprečni ravni, 30,34 dolarja. Sredi marca cene nafte dosegajo najvišje vrednosti od lanske krize v Iraku dalje in se gibljejo na ravneh nad 33 dolarjev za sod.

GIBANJE DNEVNE CENE NAFTE BRENT USD/sod v letu 2003-2004(jan-feb)

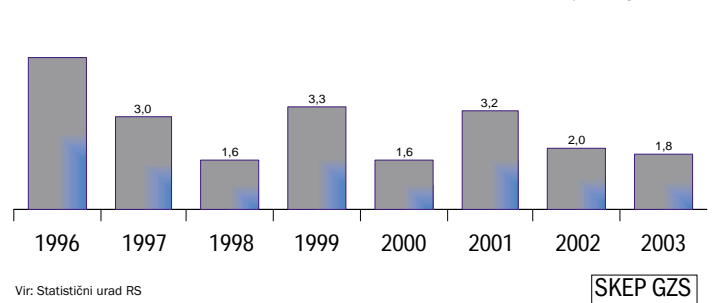

Vir: International petroleumexchange IPE, London

SKEP GZS

PLAČE. Povprečna mesečna bruto plača na zaposlenega v Sloveniji je bila januarja 2004 258.224 tolarjev, in je bila nominalno za sedem odstotkov, realno pa za 7,4 odstotka nižja kot v lanskem decembru (ko so delodajalci izplačevali tudi 13. plače in božičnice). Glede na lanski januar je bila januarja 2004 povprečna bruto plača realno višja le za 0,5 odstotka. Povprečna neto plača je v januarju 2004 dosegla 163.tolarjev.

REALNA RAST POVPREČNE BRUTO PLAČE NA ZAPOSLENEGA 1996-2003, stopnje rasti v %

SKEP GZS

MASA PLAČ. Masa čistih izplačanih plač je bila januarja 2004 po podatkih AJPES nominalno za 9,2 odstotka ali realno za pet odstotkov višja kot januarja lani. V gospodarskih družbah se je v tem času masa izplačanih plač povečala skoraj enako kot v povprečju (4,9 % realno), prav tako v javni upravi, obrambi in obveznem socialnem zavarovanju (4,8 % realno). V izobraževanju, zdravstvu in socialnem varstvu so se izplačila čistih plač v tem času realno povečala za 5,2 %. Nadpovprečno pa se je januarja 2004 glede na lanski januar povečala tudi masa čistih izplačanih plač v zavarovalništvu, in sicer realno kar za 13,4 %.

PLAČE PO IZOBRAZBI. Februarja 2004 je SURS objavil podatke o plačah po stopnjah strokovne izobrazbe zaposlenih v Sloveniji za leto 2002, ki jih zbira z raziskovanjem ZAP/3L vsaka tri leta. Analiza na podlagi teh podatkov o povprečnih bruto plačah po stopnji strokovne izobrazbe zaposlenih je v primerjavi s podatki za leto 1999 pokazala, da so se v obdobju 1999-2002 bruto plače realno nadpovprečno povečale zaposlenim s 4-7 razredi osnovne šole ter zaposlenim s 1. stopnjo usmerjenega izobraževanja. Realno pa so se v tem času celo znižale bruto plače zaposlenih s srednjo šolo ter drugimi šolami za visoko-kvalificirane delavce. Analiza je potrdila, da je bila v obdobju 1999-2002 zagotovljena realna rast bruto plač zaposlenih, ki prejemajo minimalno plačo ali malenkostno višjo bruto plačo, celo nadpovprečna ter izpostavila zaskrbljujoče dejstvo, da so se v obdobju 1999-2002 realno znižale bruto plače zaposlenih s srednjo izobrazbo ter visoko-kvalificiranih zaposlenih, ki pa v večini primerov posedujejo specifična znanja, strokovna tehnična znanja, ki so pomembna za nadaljnji razvoj in konkurenčnost slovenskega gospodarstva.

RAZMERJA. Analiza je pokazala tudi, da so se v triletnem obdobju 1999-2002 znižala razmerja med bruto plačami nekvalificiranih delavcev ter plačami drugih zaposlenih, najbolj vidno pri visoko-kvalificiranih zaposlenih: razmerje med bruto plačo zaposlenega brez šole in zaposlenega s šolo za VKV delavce je bilo leta 1999 1:1,77, leta 2002 pa le še 1:1,31.

Povprečne mesečne bruto plače po stopnjah šolske izobrazbe v Sloveniji v SIT, 2002:

SKUPAJ	235.963
Brez šole in 1-3 razredi OŠ	140.184
4-7 razredov OŠ	145.039
OŠ	145.432
Šola za KV delavce	170.922
Druge srednje šole	227.956
Šola za VKV delavce	183.948
Usmerjeno izobraževanje - stopnje	
I.	167.988
II.	151.888
III.	149.900
IV.	167.835
V.	218.489
Višja šola	327.127
Visoka šola	463.735

Vir: Statistični urad RS

ZAPOSLENOST. Slovenski trg dela je v letu 2003 zaznamovalo skromno in previdno zaposlovanje v podjetjih ter nadaljevanje negativnega trenda v drobnem gospodarstvu, kar se je odrazilo v 0,8-odstotnem padcu povprečnega števila delovno aktivnih glede na leto 2002. Tudi v januarju 2004 so se na trgu dela nadaljevala zadržana gibanja. Januarja letos je bilo tako za 0,3 odstotka manj delovno aktivnih kot v januarju 2003. V tem času je število zaposlenih v podjetjih, družbah in organizacijah ostalo skoraj na enaki ravni (0,1-odstotna rast), število zaposlenih pri samozaposlenih pa se je znižalo za 0,8 odstotka. Nadaljuje se tudi upadanje števila samostojnih podjetnikov, le teh je bilo v primerjavi z lanskim januarjem manj za dva odstotka. V tem času se je za 3,1 odstotka znižalo skupno število samozaposlenih, predvsem na račun močnega nihanja števila kmetov (katerih število je zbrano z Anketo o delovni sili).

PROSTA DELOVNA MESTA. Januarja 2004 so delodajalci prek Zavoda za zaposlovanje Republike Slovenije objavili 11.949 prostih delovnih mest, kar je 17,5 odstotka več kot decembra lani, a le za 0,4 odstotka več kot januarja 2003. Potrebe po delavcih za določen čas so v januarju 2004 obsegale 70,1 odstotka vseh objavljenih potreb po delavcih. Na osnovi predhodno objavljenih potreb so januarja delodajalci zaposlili 10.080 delavcev (za 1,3 % več kot januarja lani), od tega je bilo 71 % vseh realiziranih zaposlitev za določen čas.

BREZPOSELNI. V Sloveniji je bilo januarja 2004 v povprečju registriranih 99.035 brezposelnih, kar je 3,2 odstotka več kot decembra 2003 in 2,6 odstotka manj kot v lanskem januarju. Skupni priliv v brezposelnost je bil januarja 2004 10.547 oseb,

kar je kar za 2,6 odstotka manj kot januarja 2003. Največ na novo prijavljenih je bilo zaradi izteka zaposlitve za določen čas (40 %), sledili so tisti, ki se jim je izteklo ali so prekinili javno delo (16 %) ter iskalci prve zaposlitve (16 %) ter trajno presežni delavci in stečajniki (13 %). Skupni odliv iz brezposelnosti je bil v tem mesecu 7.505 oseb, večina se je zaposlila (4.108 oseb). Stopnja registrirane brezposelnosti je bila januarja 2004 v povprečju 11,3-odstotna.

STOPNJA BREZPOSELNOSTI PO ILO. Po podatkih iz Ankete o delovni sili je bila stopnja anketne brezposelnosti (po ILO definiciji) v prvem četrtletju lani sedemodstotna, v drugem in tretjem 6,6-odstotna, v četrtem pa 6,7-odstotna, torej v povprečju leta 2003 višja kot v letu 2002, ko je dosegla 6,4 odstotka.

LJUBLJANSKA BORZA. Vrednost prometa na vseh trgih Ljubljanske borze je februarja 2004 dosegla 28,2 milijarde tolarjev, kar je za 14 odstotkov manj kot mesec prej in je na ravni lanskoletnega povprečja. Slovenski borzni indeks SBI20 je februarja v povprečju izgubil skoraj dva odstotka vrednosti, njegova letna donosnost je bila konec februarja 2004 v primerjavi z letom prej 28-odstotna. Tržna kapitalizacija vseh vrednostnih papirjev je bila na borzi konec februarja 2003 2.560 milijard tolarjev. Delež nerezidentov v lastništvu delnic slovenskih družb po tržni kapitalizaciji je bil konec februarja 5,7-odstoten.

POSLOVNI SUBJEKTI. Konec leta 2003 je bilo v poslovnem registru Slovenije registriranih 45.140 gospodarskih družb, kar je za 2,6 odstotka manj kot leto pred tem. Največji delež med družbami predstavljajo d.o.o., ki jih je bilo 38.063 ali 84,3 odstotka, delniških družb pa je bilo 1197 ali 2,7 odstotka vseh. V tem času je bilo v poslovnem registru 59.260 samostojnih podjetnikov. To je za 1194 ali za dva odstotka manj kot leto prej.

Služba za konjunkturo in ekonomsko politiko GZS
SKEP Telefon: (01) 58-98-166, E-pošta: skep@gzs.si;
 Splet: www.gzs.si/konjunktura
 Pripravile: Krista Dekleva, Tatjana Pajnkihar, Nina Prešern, mag. Irena Roštan, Marjeta Šiško-Debeljak
 Ureja: Nina Prešern

Obiščite SKEP tudi na spletni strani:
www.gzs.si/konjunktura